

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Se vedlagt adresseliste

Erstatter rundskriv F-01-15
og F-02-15

Nr.	Vår ref	Dato
F-01-16	15/2016	22.01.2016

Rundskriv om endringer i opptaksforskriften 2016

Kunnskapsdepartementet fastsatte 31. januar 2007 forskrift om opptak til høyere utdanning (opptaksforskriften) med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (uhl). Forskriften ble sist oppdatert med endringer 26. januar og 13. mai 2015. Det gjøres nå endringer i forskriftens §§ 3-4, 3-6, 4-2, 4-3, 4-4, 4-6, 4-7, 4-9, 4-10, 6-9, 7-1, 7-2, 7-7, og 7-14. I tillegg er det fastsatt nye bestemmelser, jf nye § 4-8 og § 5-2.

Endringer i følgende bestemmelser skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2016-2017:

- § 3-4 Unntak fra krav om generell studiekompetanse for opptak til enkelte arkitektur og tekniske fag
- § 3-6 Unntak fra krav om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag
- § 4-2 Spesielle opptakskrav til enkelte helse- og veterinærfag (bachelor i ernæring ved Universitetet i Bergen)
- § 4-4 Spesielle opptakskrav til arkitektur og teknologiske fag
- § 4-6 Spesielle opptakskrav til enkelte hotell- og reiselivsfag
- § 4-7 Spesielle opptakskrav til lærerutdanninger
- § 4-9 Spesielle opptakskrav til enkelte kunstfag
- § 4-10 Spesielle opptakskrav til diverse fag, bortsett fra karakterkrav til journalistutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus
- § 6-9 Taushetsplikt
- § 7-1 Generelt om rangering og kvoter
- § 7-2 Kvote for førstegangsvitnemål og ordinære kvoter
- § 7-7 Karakterforbedringer

- § 7-14 Rangering på grunnlag av opptaksprøve

Endringer i følgende bestemmelser skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2017-2018:

- § 4-2 om forsøksordning med karakterkrav i norsk for opptak til sykepleie ved Høgskolen i Oslo og Akershus
- § 4-8 om forsøksordning med karakterkrav i engelsk for opptak til engelskspråklige studieprogram ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
- § 4-10 om forsøksordning med karakterkrav i norsk for opptak til journalistutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus

Endringer i følgende bestemmelser skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2018-2019:

- § 4-3 Spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag

Det gjøres spesielt oppmerksom på at følgende endringer er forsøksordninger som skal evalueres. Varigheten i forsøkene er angitt under den enkelte bestemmelse:

- § 4-2 om sykepleierutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus
- § 4-4 om Informatikk, realfag, miljø og naturfag
- § 4-8 om engelskspråklige utdanningsprogram ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
- § 4-10 om journalistutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus

Forslagene til endringer ble sendt på høring 8. september 2015 med høringsfrist 16. november 2015. Departementet har i tillegg også gjort tekniske endringer i noen bestemmelser, uten offentlig høring.

Det gjøres spesielt oppmerksom på at det i høringsrunden er kommet forslag om ytterligere endringer, spesielt knyttet til § 3-6 *Unntak fra krav om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag* fra Høgskolen i Lillehammer og Westerdals ACT. Disse forslagene ble vurdert før høringsbrevet ble sendt ut i september 2015. De er ikke vurdert på nytt nå, men vil kunne vurderes for ordinær høring i tråd med opptakskalenderen, jf. rundskriv F05-10, dvs tidligst med iverksettelse fra og med opptak til studieåret 2017-2018.

Det vises til høringsbrevet der departementet inviterte høringsinstansene til å redegjøre for dilemmaer og gi innspill til eventuelle endringer/presiseringer i merknadsteksten knyttet til anvendelsen av § 7-13 *Rangering på grunnlag av særskilt vurdering*. Det er ikke gjort endringer verken i bestemmelsene eller i merknadene knyttet til denne bestemmelsen. Departementet mener at det er behov for mer kunnskap om slike vurderinger, og tar sikte på en gjennomgang av denne bestemmelsen i nært samarbeid med berørte instanser i sektoren.

Kommentarer til enkelte bestemmelser i opptaksforskriften

Kapittel 2 Generell studiekompetanse

Kommentarer til § 2-1 Generell studiekompetanse - Kunnskapsløftet

Denne bestemmelsen gjelder krav til generell studiekompetanse og berører ikke fastsatte bestemmelser om realkompetanse og dispensasjon.

Generell studiekompetanse er hovedkravet for opptak til høyere utdanning. De fastsatte fagkravene fremgår av første ledd. Fagkravene gjelder enten søkerne har vitnemål fra treårig videregående opplæring, fagbrev/svennebrev eller fyller vilkår som 23/5-søker.

Begrepet *opptaksår* brukes i forskriften om det kalenderår søkeren normalt søker og får tilbud om en studieplass. Dette innebærer konkret at søkere til studier med oppstart i januar, som har søknadsfrist i april, eventuelt november/desember kalenderåret før studiestart, må oppfylle de fastsatte krav, inklusive aldersbestemmelsene, senest innen 31. desember det året søknadsfristen utløper.

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp uten vitnemål fra videregående opplæring, fagbrev eller svennebrev dersom de kan dokumentere fem års arbeidserfaring og/eller bestått utdanning som til sammen utgjør minimum fem år ("praksiskravet"). Praksiskravet beregnes på grunnlag av faktisk tid som er brukt. Dette innebærer at praksis tilsvarende mer enn heltidsstilling/-utdanning ikke kan inngå i beregningen. Deltidspraksis beregnes etter omregning til heltidspraksis. Skoleår, herunder år i lære (læretid), gir uttelling som hele år.

For søkere som er 23 år og som skal vurderes etter den såkalte 23/5-regelen er bestemmelsen slik at deltidsarbeid kan regnes om til heltid, og at det skal tas hensyn til om søkeren har hatt eller har nedsatt arbeidsevne. Det er en forutsetning at praksis og utdanning til sammen ikke kan overskride 100 % i samme tidsperiode. Det er også en forutsetning at søkeren kan dokumentere de fastsatte fagkravene.

Nedsatt arbeidsevne innebærer at man på grunn av sykdom, skade eller lyte, har fått arbeidsevnen nedsatt i en slik grad at man hindres i å beholde eller skaffe seg heltids- eller deltidsarbeid. Dersom arbeidsevnen er dokumentert delvis nedsatt, er det en forutsetning at gjenværende arbeidsevne har vært nyttet for å få full uttelling.

Søkere kan dokumentere nedsatt eller redusert arbeidsevne ved for eksempel attest fra lege eller kopi av vedtak fra NAV. Opptaksorganet er pliktig til å vurdere om eventuell annen dokumentasjon kan godkjennes.

Fullførte og beståtte fag (enkeltfag) fra videregående opplæring kan inngå i praksiskravet dersom disse fagenes omfang utgjør det samlede årstimekravet til studieprogrammet som fagene inngår i. Fag fra ulike studieprogram kan kombineres, og årstimekravet følger kravet til det studieprogrammet flertallet av timer er tatt i. Enkeltfag ut over ett skoleår kan kombineres tilsvarende timekravet til halvt års utdanning.

Det gjelder egne overgangsregler for søkere med dokumentasjon fra tidligere strukturer i videregående opplæring, jf. kapittel 9.

Beståtte og dokumenterte kurs/emner i høyere utdanning kan gi uttelling i praksiskravet dersom de til sammen utgjør minst 30 studiepoeng.

Fullført og bestått fagskoleutdanning med varighet mellom ½ og 2 år, kan inngå i beregningen av praksiskravet. Det samme gjelder dokumentasjon for fullført og bestått årskurs i 2-årig

fagskoleutdanning. Annen utdanning, herunder forkurs til ingeniørutdanning, må være fullført og bestått for å inngå i beregningen av praksiskravet.

Det er en forutsetning at det ikke er stor overlapping med fag/studier som søkeren har fått godkjent som del av opptaksgrunnlaget.

Gjennomført og dokumentert introduksjonsprogram og norskprogram med samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere kan inngå i beregning av praksiskravet, jf. lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere.

Det forutsettes at retningslinjer for dokumentasjonskrav utarbeides av Felles studieadministrativt tjenestesenter (FSAT) i samarbeid med institusjonene.

Kommentarer til § 2-2 Utenlandsk utdanning

GSU-listen <http://www.nokut.no/no/Fakta/Databaser-og-oversikter/GSU-listen/> er utarbeidet av GSU-utvalget, og viser om utenlandsk utdanning er på nivå med norsk videregående skole. Denne listen skal brukes ved opptak av søkere med utdanningsbakgrunn fra utlandet. Søkere med annen utdanningsbakgrunn kan ikke pålegges å ta fag som er oppfylt gjennom dokumentert videregående opplæring fra hjemlandet. Opptaksorganene skal i slike tilfeller foreta en vurdering av søkerens utdanning i forhold til kravet om generell studiekompetanse.

Krav til engelsk

GSU-listen inneholder utfyllende informasjon om oppfyllelse av fagkravet i engelsk for hvert enkelt land.

Krav til norsk

Søkere med opptaksgrunnlag fra utlandet, som ikke har utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring, og som skal vurderes som 23/5-søkere, jf. § 2-1, kan ikke erstatte fagkravet i norsk (eller annet nordisk språk) med dokumentasjonsalternativene 2, 3, 4 eller 5 i § 2-2, eller med norsk/nordisk språk som morsmål.

Til noen studier er det i kapittel 4 fastsatt spesielle opptakskrav med karakterkrav i norsk. Dokumentasjon av norsk på grunnlag av bestemmelsene i § 2-2 (2) nr 5 og §2-2 (3) oppfyller ikke karakterkrav i norsk, ut over bestått med karakteren 2.

Bestemmelsen i § 2-2 (3) annet punktum, er ment for søkere som har gått hele grunnskolen i Norge/Norden med norsk eller et annet nordisk språk som undervisningsspråk og som ellers oppfyller kravene til generell studiekompetanse med sin videregående opplæring fra utlandet. Søkere som vil dekke norskkravet på denne måten, må legge fram vitnemål for grunnskolen og dokumentasjon som bekrefter når søkeren har vært elev ved skolen(e).

Kommentarer til § 2-3 Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

Det er bare søkere som er tatt opp til høyere utdanning etter bestemmelsene i kapittel 3, som kan vurderes for generell studiekompetanse etter § 2-3. Søkere med høyere utdanning fra land utenom Norge, må dokumentere at de er tatt opp til høyere utdanning på tilsvarende vilkår.

Deler av et utdanningsprogram i høyere utdanning som ikke er fullført og bestått, gir ikke generell studiekompetanse. Dette innebærer at søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av unntaksbestemmelsene i kapittel 3, normalt må fullføre og bestå utdanningen de har påbegynt før de kan få generell studiekompetanse etter § 2-3.

Kravet om dokumenterte kunnskaper i norsk gjelder for søkere fra land utenom Norden som dokumenterer opptaksgrunnlaget ved fremmedspråklig høyere utdanning. Dersom generell studiekompetanse er oppnådd med grunnlag i høyere utdanning med norsk eller annet nordisk språk som undervisningsspråk, kreves ikke ytterligere norskkunnskaper.

Kommentarer til § 2-4 Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Søkere som ikke har generell studiekompetanse med grunnlag i bestemmelsene i § 2-1, og som har fullført og bestått en toårig fagskoleutdanning godkjent i henhold til bestemmelsene i fagskoleloven, må i tillegg oppfylle krav om norsk. Opptaksorganet har plikt til å vurdere om norskkravet er oppfylt på annen måte, jf. § 2-1 tredje ledd.

Generell kommentar til kapittel 3 Unntak for krav om generell studiekompetanse

Bestemmelsene i kapittel 3 gjelder unntak fra krav om generell studiekompetanse. Dersom det til det enkelte studium er fastsatt spesielle opptakskrav jf. kapittel 4, må disse oppfylles.

Spesielt tilrettelagte studier med grunnlag i relevant fagbrev (y-vei)

§§ 3-3, 3-7, 3-8 og 3-9 gir institusjonene adgang til å tilby spesielt tilrettelagte studier med grunnlag i relevant fagbrev (y-vei).

Kommentarer til § 3-1 Realkompetanse

Realkompetanse omfatter all formell, ikke-formell og uformell kompetanse som den voksne søkeren har. Det er den enkelte institusjonen selv som har ansvar for vurdering og opptak på grunnlag av realkompetanse.

Søkere som er 25 år eller mer, som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse og heller ikke på annen måte er kvalifisert for et studium, har krav på å få vurdert om de er studiekvalifisert på grunnlag av realkompetanse ved opptak til studier ved universiteter og høyskoler.

Det forutsettes at søknad er sendt innen fastsatt frist for slike søkere. Det er Samordna opptak som fastsetter fristen i den nasjonale opptaksmodellen (NOM). Det er den enkelte institusjon selv som fastsetter frister ved lokale opptak og som har myndighet til å vurdere hva som er nødvendige kvalifikasjoner. Det er institusjonene selv som avgjør hva som er en egnet og hensiktsmessig framgangsmåte for vurdering av realkompetanse.

Generell studiekompetanse er fortsatt det normale grunnlag for opptak til høyere utdanning. En søker som har fått godkjent realkompetanse for opptak til et studium ved en institusjon, vil ikke automatisk være kvalifisert for opptak til andre studier ved samme institusjon, heller ikke til studier ved andre institusjoner. Opptaksorganet har plikt til å vurdere realkompetanse som svarer til de fastsatte fagkravene.

Kommentarer til § 3-2 Dispensasjon

Formålet med bestemmelsen om dispensasjon er å forhindre åpenbar urimelig behandling av enkeltsøkere. Det legges til grunn at denne bestemmelsen kun skal komme til anvendelse i tilfeller hvor helt spesielle hensyn gjør seg gjeldende. I likhet med opptak på grunnlag av realkompetanse, jf. § 3-1, må det foretas en konkret vurdering av studentens kvalifikasjoner til det bestemte studium vedkommende søker opptak til. Det må godtgjøres at søkeren har nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet. Dokumentasjon kan for eksempel være attest fra lege, annet helsepersonell, pedagogisk-psykologisk tjeneste eller tilsvarende.

Bestemmelsen gjelder kun for søkere som er under 25 år, jf. § 3-6 tredje ledd i Universitets- og høyskoleloven. Det presiseres at søkere som fyller 25 år i opptaksåret ikke kan vurderes med grunnlag i bestemmelsene om dispensasjon. Slike søkere som ikke oppfyller kravene om generell studiekompetanse (GSK), kan søke om realkompetansevurdering.

Vurderingen av om en søker oppfyller vilkårene for dispensasjon er todelt. Det vil si at det er to vilkår som begge må være oppfylt, før det kan innvilges dispensasjon:

- 1) Først må det vurderes om det foreligger en varig sykdom, funksjonshemming eller lignende tilstand. Dette er et helt avgjørende vilkår for å få innvilget dispensasjon, og fremgår også klart av ordlyden i bestemmelsen, jf. formuleringen "på grunn av" i første ledd.
- 2) Deretter må det vurderes om søkerens tilstand innebærer at det ikke har vært mulig for søker å oppfylle enkelte av kravene til GSK.

Kommentarer til § 3-3 Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning

Søkere med relevant fagbrev/svennebrev er kvalifisert for opptak til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning, uten de fastsatte tilleggskrav i matematikk og fysikk. Det er institusjonene selv som vurderer om de vil legge til rette for og tilby slik utdanning.

Generell kommentar til §§ 3-4, 3-5 og 3-6

Det understrekes at unntak fra kravet om generell studiekompetanse bare skal gis i helt spesielle tilfeller. For studier som ikke er nevnt i disse paragrafene, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse og eventuelle spesielle opptakskrav, jf. kapittel 4.

Kommentarer til § 3-4 Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte arkitektur- og tekniske fag

Det vises til bestemmelsene i første strekpunkt og tredje strekpunkt, der det gis unntak fra krav om generell studiekompetanse for integrerte masterstudium i teknologiske fag, 3-årig ingeniørutdanning og maritime fag, samt matteknologiutdanning for søkere som har bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag, eller 1-årig ingeniør- og maritim høyskoleutdanning. Det forutsettes at slike forkurs har et faglig forsvarlig felles innhold og omfang og holder et faglig forsvarlig nivå, jf. departementets brev om forkurs datert 4. november 2002 og 26. november 2008.

Kommentarer til § 3-6 Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag

Unntak fra krav om generell studiekompetanse for studier i utøvende og skapende musikk, er ikke ment å omfatte for eksempel faglærerutdanning i musikk. Det er kun til studier som er listet i denne bestemmelsen i opptaksforskriften, at det kan gjøres unntak fra kravet om generell studiekompetanse. Det forutsettes at søkere som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, oppfyller spesielle faglige krav fastsatt av institusjonen.

Kommentarer til § 3-7 Unntak fra krav om generell studiekompetanse for opptak til studier i akvakultur – havbruk og fiskerifag

Søkere med relevant fagbrev er kvalifisert for opptak til spesielt tilrettelagte akvakulturstudier, uten tilleggskrav. Institusjonene må selv informere potensielle søkere om hvilke fagbrev som vil kunne godkjennes.

Kommentarer til § 3-9 Unntak fra krav om generell studiekompetanse for opptak til studier i serviceledelse og markedsføring ved Høgskolen i Hedmark

Søkere med relevant fagbrev er kvalifiserte for opptak til spesielt tilrettelagt bachelorstudium i serviceledelse og markedsføring, uten tilleggskrav. Institusjonen må selv informere potensielle søkere om hvilke fagbrev som vil kunne godkjennes.

Generelle kommentarer til kapittel 4 Spesielle opptakskrav

For studier som ikke er nevnt her, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse dersom det ikke er fastsatt unntak i §§ 3-4, 3-5 eller 3-6. Statlige universiteter og høyskoler og private institusjoner med institusjonsakkreditering har selv myndighet til å opprette og nedlegge studier, jf. uhl. § 3-3.

Departementet viser til at tilnærmet like utdanningsprogram bør ha samme opptakskrav.

Søkere til de studiene som er nevnt her, må oppfylle spesielle opptakskrav. Dette gjelder også for søkere som er innvilget unntak fra krav om generell studiekompetanse etter bestemmelsen i kapittel 3. Spesielle opptakskrav kan som hovedregel realkompetansevurderes. Muligheten til realkompetansevurdering gjelder ikke når det er stilt krav om bestemt faglig nivå med forskriftsfestede karakter- eller poengkrav. Disse må oppfylles av det faglige nivået på søkerens videregående opplæring.

Kommentarer til § 4-1 Spesielle opptakskrav i tillegg til generell studiekompetanse

De spesielle opptakskravene må også oppfylles av søkere som er innvilget unntak fra krav om generell studiekompetanse etter bestemmelsene i kapittel 3.

Departementet forutsetter at institusjonene informerer søkerne om nødvendige forkunnskaper ut over fastsatte opptakskrav.

Kommentarer til § 4-2 Spesielle opptakskrav til enkelte helse- og veterinærfag

Første punkt

Det presiseres at de fastsatte opptakskravene i første punkt gjelder integrerte studier på nivå med mastergrad, dvs. studier med et normert omfang på minimum 300 studiepoeng.

Sjette punkt

De spesielle opptakskravene for opptak til bachelor i ernæring ved Universitetet i Bergen er i samsvar med krav som har vært brukt for opptak tidligere, uten at dette har vært forskriftsfestet. De gjelder derfor fra og med opptak til studieåret 2016-2017.

Universitetet i Agder har søkt om å få bruke de samme kravene som Universitetet i Bergen. Siden de tidligere har tatt opp søkere til sitt bachelorstudium i ernæring med grunnlag i generell studiekompetanse, vil de spesielle opptakskravene gjelde ved Universitetet i Agder fra og med opptak til studieåret 2018-2019.

Sjuende punkt

Karakterkrav i norsk for opptak til sykepleierutdanning ved Høyskolen i Oslo og Akershus er en forsøksordning som gjelder i 3 år, fra og med opptak til studieåret 2017-2018. Det forutsettes at dette forsøket skal evalueres før det eventuelt fastsettes som et permanent krav.

Kommentarer til § 4-3 Spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag

Det er fastsatt spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag. Det er ikke adgang til å fastsette andre opptakskrav enn kravene som fremgår av § 4-3. Det presiseres at matematikk er realfag, og at de spesielle opptakskravene også gjelder for opptak til enkeltemner som normalt inngår i fastsatte studieprogram.

Det er i forskriften lagt inn bestemmelser om forsøk med nye krav for opptak til realfagsstudier som skal gjelde fra og med opptak fra studieåret 2018-2019. Disse kravene er forsøksordninger som skal gjelde i fire år. Det forutsettes at disse forsøkene skal evalueres før de eventuelt fastsettes som permanente krav.

Det er institusjonene selv som har ansvar for å informere om hvilke realfag, natur- og miljøfag som skal omfattes av forsøksordningen.

Departementet forutsetter at Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og UiT Norges arktiske universitet snarest og senest innen 1. februar 2016, informerer Samordna opptak om hvilke studier som skal omfattes av forsøkene samtidig som det legges ut lett tilgjengelig informasjon om de nye spesielle opptakskravene på egne nettsider. Den samme fristen gjelder for Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Stavanger som i høringsrunden har opplyst at de har studier som de ønsker skal omfattes av forsøket fra og med opptak til studieåret 2018-2019.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet har opplyst at de vil vurdere deltakelse i forsøk på et senere tidspunkt. Dette innebærer at de, og eventuelle andre institusjoner som ønsker det, må varsle Samordna opptak senest innen 15. september to år før de kan delta i det opprinnelig godkjente forsøket.

Vi minner om at opptakskravene til informatikkutdanning normalt er forskjellige fra opptakskravene til andre utdanninger innenfor disse fagområdene. Dette gjelder ikke for informatikk, nanoelektronikk og robotikk ved Universitetet i Oslo fra og med opptak til studieåret 2018-2019, da de har fått innvilget en forsøksordning til dette studiet, jf. punkt 3 i opptaksforskriften.

De spesielle opptakskravene gjelder for øvrig for alle studier, som oppfyller følgende kriterier:

- *Informatikkutdanning*

Alle studier der minst halvparten av studiepoengene er i informatikk og nødvendige støttefag i realfag og teknologi.

- *Realfag, natur- og miljøfag*

Alle studier der minst halvparten av studiepoengene er i realfag, teknologifag og/eller natur- og miljøfag.

Kommentarer til § 4-4 Spesielle opptakskrav til arkitektur- og teknologiske fag

Opptakskravene for søkere med nyere godkjent fagskoleutdanning i tekniske fag er Matematikk (R1 + R2) og Fysikk 1 eller tilsvarende kunnskaper i disse fagene, jf. § 4-1 annet ledd.

Det forutsettes at søkere med bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning og integrert masterstudium i teknologiske fag, eller tidligere forkurs for ingeniørutdanning og maritim høyskoleutdanning, eller ½-årig (ett-semester) realfagskurs, har matematikk og fysikk-kunnskaper med et omfang og et nivå som minimum tilsvarer Matematikk (R1 + R2) og Fysikk 1.

Søkere som tas opp til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning med grunnlag i fagbrev/svennebrev, må dokumentere 12 måneders relevant praksis. Læretid i bedrift på minimum 12 måneder vil oppfylle kravet til praksis, forutsatt at den er relevant.

Kommentarer til § 4-7 lærerutdanninger

Grunnskolelærerutdanning og femårig lektorutdanning

For opptak til grunnskolelærerutdanning og femårig lektorutdanning må søkerne for opptak til studieåret 2015-2016 dokumentere minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimumskaracteren 3,0 i norsk (393 timer) og 4,0 i fellesfaget matematikk (224 timer). Disse kravene gjelder også for opptak til spesialisert grunnskolelærerutdanning, som for eksempel grunnskolelærerutdanning med realfag og grunnskolelærerutdanning med musikk etc., jf. § 4-1 tredje ledd bokstav g punkt 1 til 3.

Det forutsettes at femårig lektorutdanning i real- og naturfag faller inn under § 4-3 som omfatter programfag i matematikk, og at det fastsatte karakterkravet i fellesfaget matematikk ikke gjelder for slike studier.

Skolepoeng for opptak til grunnskolelærerutdanning omfatter karakterpoeng (gjennomsnitt av samtlige karakterer på vitnemålet, med to desimaler som multipliseres med 10), jf. §§ 7-5 og 7-6 og eventuelle tilleggspoeng for språk- og/eller realfag.

Karakterkravet i norsk omfatter normalt gjennomsnittet av karakterene i norsk hovedmål, sidemål og muntlig, jf. §§ 7-5.

I § 2-2 første ledd går det fram at søkere med 3-årig videregående utdanning fra de andre nordiske land er kvalifiserte for opptak uten tilleggskrav i norsk når den utdanningen de dokumenterer gir generelt opptaksgrunnlag. Det er en forutsetning at slike søkere må oppfylle tilsvarende karakterkrav i et annet nordisk språk, jf. artikkel 3 i den nordiske avtalen: ”Dersom det stilles krav til særlige kvalifikasjoner eller faglige kunnskaper for å bli tatt opp til en bestemt høyere utdanning, skal utdanningsøkende fra de andre nordiske land oppfylle disse kravene på tilsvarende måte som landets egne søkere.”

For søkere med opptaksgrunnlag fra land utenom Norden gjelder at de kan dokumentere kunnskaper i norsk med en spesiell prøve. For opptak til grunnskolelærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning skal søkeren oppfylle minimum ett av følgende krav:

1. Bestått norsk, skriftlig og muntlig, 393 timer fra videregående opplæring med et gjennomsnitt på minimum 3,0.
2. Eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med minimum karakteren C eller tilsvarende.
3. Fullført og bestått studium i høyere utdanning på minst 60 studiepoeng i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter med minimum karakteren C eller tilsvarende.
4. Skriftlig Test i norsk, høyere nivå, («Bergenstesten») med ”Godt bestått” på minst én av delprøvene eller minimum 500 poeng.

Forkurs i matematikk for søkere med et karaktergjennomsnitt på minimum 3,0 i fellesfaget matematikk, se også § 5-2

Søkere som har minst 35 skolepoeng og et karaktergjennomsnitt på minimum 3,0 i norsk og 3,0 i fellesfaget i matematikk kan tilbys studie plass til grunnskolelærer- og lektorutdanning. Det er en forutsetning at slike søkere består et spesielt tilrettelagt forkurs i matematikk før studiestart. Slike søkere mister studie plassen om forkurset ikke består, jf. §5-2.

Intervju (annet ledd)

Søkerne til lærerutdanningen kan i tillegg måtte gjennomføre en opptaksprøve i form av et intervju etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. Det forutsettes at institusjoner som ønsker å bruke intervju ved opptak til grunnskolelærer- og lektorutdanning, informerer om dette både gjennom Samordna opptak og på egne nettsider.

Bestemmelsene om poeng- og karakterkrav for opptak til faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag kommer i tillegg til de fastsatte kravene om dokumenterte kunnskaper og ferdigheter i musikk, dans eller drama for søkere til faglærerutdanning i musikk dans og drama.

Kommentarer til § 4-8 Spesielle opptakskrav til engelskspråklige utdanningsprogram

Ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet er det fastsatt karakterkrav i fellesfaget i engelsk ved opptak til engelskspråklige bachelorprogram. Dette er en forsøksordning som gjelder fra og med opptaket 2017-2018, og vil gå over fire år. Forsøket skal evalueres før det eventuelt fastsettes som et permanent krav.

Kommentarer til § 4-9 Spesielle opptakskrav til enkelte kunstfag

Det er kun til de studiene som er listet i forskriften at det er mulig å stille krav om opptaksprøve utover kravet om generell studiekompetanse, se også § 3-6 om unntak fra krav om generell studiekompetanse.

Kommentarer til § 4-10 Spesielle opptakskrav til diverse fag

Ved Høgskolen i Oslo og Akershus er det fastsatt karakterkrav i norsk ved opptak til journalistutdanningen. Dette er en forsøksordning som gjelder fra og med opptaket 2017-2018. Dette forsøket vil gå over tre år. Forsøket skal evalueres før det eventuelt fastsettes som et permanent krav.

Kommentarer til § 4-11 Desentralisert utdanning og deltidsutdanning

Institusjonene selv kan fastsette spesielle opptakskrav til desentralisert og/eller deltidsutdanning. Det kan stilles krav om inntil 5 års yrkeserfaring. Dersom det stilles krav om 5 års praksis, skal minimum 2 år utgjøre relevant praksis.

Institusjonene kan ikke fastsette tilleggskrav ut over yrkeserfaring og relevant arbeidspraksis.

Når et studium er organisert som et deltidsstudium og det bare blir tilbudt en gang, er det rimelig at det er fastsatt krav om at søkerne skal ha tilknytning til utdanningsstedet. Det geografiske området må i slike tilfelle ikke defineres slik at grensene kan oppleves som vilkårlige. Opptaket bør heller ikke avgrenses til søkere fra en enkelt eller et fåtall kommuner.

Kapittel 5 Opptak på visse vilkår (Betinget opptak)

Kommentarer til § 5-1 Opptak på visse vilkår

Det skal gå fram av dokumentasjonen fra den videregående skolen at spesielle forhold som er nevnt i annet ledd, var årsak til fraværet ved eksamen i ett eller flere spesifiserte fag, og at dette er grunnen til at eleven ikke har fått dokumentasjon for fullført og bestått opplæring.

Attest for fraværet skal sendes til opptaksorganet sammen med annen dokumentasjon som gjelder opptaket.

Dersom resultatet av utsatt eksamen i et fag foreligger før opptak til høyere utdanning, kan ikke institusjonen gi betinget opptak.

Opptaksforskriften § 5-1 (1) stiller krav om at utsatt eksamen må bestås i løpet av første semester etter opptak. Retten til utsatt eksamen i videregående opplæring er ikke tidsbegrenset til etterfølgende semester, men i opptaksforskriften er det oppstilt en slik begrensning. Forskrift til opplæringslova § 3-35 stiller krav om at eleven må fremstille seg til «første etterfølgende eksamen».

Det fremgår av forskrift til opplæringslova § 3-35 (1) at elever som har dokumentert fravær ved eksamen (ordinær, særskilt eller ny eksamen), har rett til å fremstille seg til «første etterfølgende eksamen», og samtidig beholde standpunkt karakteren i faget. Dersom eleven ikke går opp til første etterfølgende eksamen, faller standpunkt vurderingen bort, og eksamen må da tas som privatist, jf. § 3-35 (2).

Kommentarer til § 5-2 Opptak til grunnskolelærerutdanning og 5-årig lektorutdanning Forkurs i matematikk for søkere med et karaktergjennomsnitt på minimum 3,0, se også § 4-7.

For opptak til grunnskolelærerutdanning og lektorutdanning kan det gis foreløpig opptak til søkere som kan dokumentere minimum 35 skolepoeng og et karaktergjennomsnitt på minimum 3,0 i norsk og 3,0 i fellesfaget i matematikk. Det forutsettes at slike søkere rangeres på grunnlag av skolepoeng. De som består et spesielt tilrettelagt forkurs ved et universitet eller en høyskole som tilbyr disse utdanningene, får endelig opptak. Søkere som begynner på forkurset, men som ikke består den avsluttende prøven, og som har søkt andre studier enn lærer- og lektorutdanning, skal tilbys studieplass på det høyest prioriterte studium som de var kvalifisert for, og ville fått tilbud om, i hovedopptaket.

Kapittel 6 Politiattest ved opptak til høyere utdanning

Kommentarer til § 6-1 Generelt

Første ledd:

Denne bestemmelsen markerer at kravet om barneomsorgsattest kun gjelder utdanninger hvor studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, jf. lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten av 28. mai 2010 nr. 16 (politiregisterloven) § 39. Politiattest etter sistnevnte bestemmelse kan bare brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, aktivitet eller annen funksjon dersom utelukkelse kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige. Videre kan politiattest brukes dersom utelukkelse bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkelige personer, jf. politiregisterloven § 37 første ledd nr. 4.

Med mindreårig menes barn under myndighetsalder, det vil si under 18 år.

Departementet legger til grunn at i de utdanningene hvor en student kan komme i kontakt med utviklingshemmede eller andre sårbare grupper, vil vedkommende også kunne komme i kontakt med mindreårige, slik at utdanningen er omfattet av kravet om barneomsorgsattest. Det vises til merknadene til § 6-1 annet ledd om politiattest etter profesjonslovgivningen.

Bestemmelsen medfører at personer med anmerkninger på politiattesten kan være utelukket fra praksisstudier og klinisk undervisning på livstid fordi anmerkningen aldri vil bli slettet. Anmerkning på politiattesten fører imidlertid ikke automatisk til tap av rett til å delta i praksisstudier/klinisk undervisning, da nemnda skal vurdere dette i hvert enkelt tilfelle.

Universitets- og høyskolerådet definerte ”praksisstudier” i forbindelse med kartlegging av disse i 2010: ”Praksisstudier kjennetegnes av at studenten for en tidsbestemt periode befinner seg i en situasjon hvor han/hun skal arbeide omtrent som en yrkesutøver. Kravene til oppgaver, omfang og utførelse vil være ulike avhengig av hvor i studieløpet studenten

befinner seg. (...) Situasjonen er som oftest kjennetegnet av at praksisstudiene gjennomføres utenfor utdanningsinstitusjonens egen ramme, og at en fagperson på praksisstedet er veileder.” (fra UHRs brev om profesjonsutdanningene 22.6.08).

Annet ledd:

En rekke lover inneholder krav om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, og disse kravene vil gjelde tilsvarende for studenter på utdanninger som fører frem til yrket.

Dette gjelder blant annet:

- lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100 § 6-10
- lov om helsepersonell mv. av 2. juli 1999 nr. 64 § 20 a
- lov om grunnskolen og den videregående opplæringa av 17. juli 1998 nr. nr. 61 § 10-9
- lov om Den norske kirke av 7. juni 1996 nr. 31
- lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. av 21. juni 2013 nr. 82.

Helse- og lærerutdanning er de to store utdanningsområdene når det gjelder bruk av praksisstudier og klinisk undervisning for studentene. Disse utdanningene fører til yrker som er omfattet av profesjonslovgivning med krav om politiattest, som lov om grunnskolen og den videregående opplæringa av 17. juli 1998 nr. 61 (opplæringslova) og lov om helsepersonell av 2. juli 1999 nr. 64 (helsepersonelloven). Begge lovene henviser i dag til politiregisterloven § 39, og begge har bestemmelser om at personer er utelukket fra yrket dersom han/hun er dømt for seksuelle overgrep.

Etter helsepersonelloven § 20a første ledd skal helsepersonell som skal yte helse- og omsorgstjenester til barn, fremlegge politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Helsepersonell som skal yte helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming, skal fremlegge politiattest som viser om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på overtredelse av straffelovens bestemmelser om seksualforbrytelser, jf. § 20a annet ledd. Overtredelsene skal anmerkes på en uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 41 nr. 1. Plikten etter første og annet ledd omfatter ikke personell som bare sporadisk yter slike tjenester og som i alminnelighet ikke vil være alene med barn eller personer med utviklingshemming. Den som har vedtatt forelegg eller er dømt for seksualovergrep er utelukket fra å yte helse- og omsorgstjeneste til barn eller personer med utviklingshemming.

Etter opplæringslova § 10-9 må den som skal tilsettes fast eller midlertidig i grunnskolen eller i videregående skole, i musikk- og kulturskolen etter § 13-6, i skolefritidsordningen etter § 13-7 eller for å gi leksehjelp etter § 13-7 a, legge fram politiattest med tilsvarende innhold som er nevnt i politiregisterlova § 39 første ledd. Kravet gjelder også for personer som skal tilsettes fast eller midlertidig i skoleliknende aktivitetstilbud. Skoleliknende aktivitetstilbud vil si aktivitetstilbud i regi av skoleeieren med tilknytning til skolen, og som har karakter av opplæring. Skoleeieren kan også kreve politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd av andre personer som regelmessig oppholder seg i grunnskolen, i videregående skole eller i tilbud som nevnt i første ledd. Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikke tilsettes fast eller midlertidig i grunnskolen eller i musikk- og kulturskolen, i skolefritidsordningen, for å gi leksehjelp eller i skoleliknende aktivitetstilbud

som nevnt i første ledd. I andre tilfeller må konsekvensene av merknader på politiattesten vurderes konkret.

Det vil også være andre utdanninger, utover lærer- og helseutdanninger, som har praksisstudier og klinisk undervisning, for eksempel teologiutdanning, som kvalifiserer for prestetjeneste i Den norske kirke og er relevant for preste- og pastortjeneste i andre kirker og trossamfunn. Etter kirkeloven § 29 annet ledd kan lovbestemte organer i Den norske kirke kreve fremleggelse av barneomsorgsattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd, av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige. Av lovens kommentarer fremgår det at det vil være opp til det aktuelle organet å vurdere om det skal kreves fremlagt politiattest i det enkelte tilfellet. Kirkelige instanser har utarbeidet retningslinjer for praktiseringen av bestemmelsen i Den norske kirke. Etter retningslinjene kreves barneomsorgsattest fremlagt ved tilsetting. Her bør utdanningsinstitusjonene stille de samme krav som for yrkesutøvelsen, slik at utdanningsinstitusjonene ikke utdanner folk som mest sannsynlig ikke kan utøve yrket sitt når han/hun er ferdig med sin utdanning.

Formålet med det samlede regelverket om politiattest er et helhetlig system for politiattester. For at dette målet skal realiseres, er det viktig at kravene til politiattest for studenter ikke er strengere enn det som følger av profesjonslovgivningen. I utdanninger hvor studenten verken kommer i kontakt med mindreårige eller brukergrupper som er omfattet av profesjonslovgivningen, er det heller ikke anledning til å stille krav om politiattest etter universitets- og høyskoleloven og opptaksforskriften.

Tredje ledd:

Det er viktig å merke seg at det ikke er den enkelte utdanningsinstitusjon som skal "bestemme" hvilke utdanninger som krever politiattest. Det den enkelte utdanningsinstitusjon skal vurdere, er om den enkelte utdanning de tilbyr, er omfattet av kravet i politiregisterloven § 37 første ledd nr. 4, eller av andre krav om politiattest i profesjonslovgivningen.

I vurderingen av om utdanningen er omfattet av kravet om barneomsorgsattest i første ledd, er også forskriftens ordlyd; "kan komme i kontakt med mindreårige" veiledende. Denne innebærer at i vurderingen av om et studium krever fremleggelse av politiattest, er det ikke nødvendig at studenten med sikkerhet vil komme i kontakt med mindreårige. Det er tilstrekkelig at det er en mulighet for at studenten i forbindelse med praksisstudier eller klinisk undervisning kan komme i kontakt med og i situasjoner med den mindreårige hvor overgrep kan finne sted. Det er imidlertid viktig å huske på at krav om politiattest er et inngripende tiltak ovenfor den enkelte. Det må derfor ikke stilles krav om politiattest i situasjoner hvor dette er åpenbart unødvendig. Dersom et studium ikke har praksis eller klinisk undervisning som en obligatorisk del av utdanningsløpet, vil kun en mulighet for at studenten velger praksisopplæring/klinisk undervisning i fremtiden ikke være tilstrekkelig for å avkreve politiattest ved opptak til studiet. Utdanningsinstitusjonene kan imidlertid kreve fremlagt politiattest av studenten dersom han/hun senere i utdanningsløpet bestemmer seg for å gjennomføre en praksisdel/klinisk undervisning hvor vedkommende vil kunne komme i kontakt med mindreårige. I vurderingen av om studiet er omfattet kan det sees hen til forarbeidene til helsepersonelloven, Ot.prp. nr. 86 (2005-2006), punkt 2.6.5.3, hvor det blant annet står: " Det overordnede vurderingstema vil uansett ansettelsesforhold, være hvorvidt

personellet ved utøvelsen av sitt arbeid kan komme i situasjoner med barnet eller den utviklingshemmede hvor seksuelle overgrep kan finne sted.”

Fjerde ledd:

Utover informasjon om politiattest i brev om tilbud om studieplass, er det opp til den enkelte institusjonen å vurdere hvordan de vil gi informasjon til studentene om studiene og om et eventuelt tilhørende krav om politiattest. Dette kan for eksempel formidles på nettsider og i studiekatalog. I alle tilfeller er det viktig at studenten, i forkant av at han/hun sender inn søknad om studieplass, er informert om at det er krav om å levere politiattest.

For studier som har opptak via Samordna opptak, skal informasjon om krav om politiattest for det enkelte studium være tilgjengelig på SOs nettsider.

Brev om tilbud om studieplass må inneholde følgende punkter:

- Identifikasjon av søker: Enten navn og fødselsnummer (11 siffer), eller fullt navn, folkeregistrert adresse og fødselsdato. Dersom tilbudsbrevet sendes søker per e-post må personnummeret utelates fra brevet.
- Identifikasjon av studium: Hvilket studium vedkommende er tatt opp til. Det er ikke tilstrekkelig med kode for studium.
- Identifikasjon av studiested: Navn på utdanningsinstitusjonen.
- Hjemmel for krav om politiattest. For politiet er det tilstrekkelig at det i tilbudsbrevet vises til at studenten kan komme i kontakt med mindreårige og at politiattest derfor skal utstedes med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 4-9 første ledd annet punktum, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning § 6-1 første ledd, jf. politiregisterloven § 39. Dersom det er aktuelt med utstedelse av politiattest tilsvarende som for det yrket studenten utdanner seg til, er det viktig at det i tilbudsbrevet henvises til de særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving som gjelder tilsvarende for studenten jf. universitets- og høyskoleloven § 4-9 annet ledd annet punktum, jf. forskriften § 6-1 annet ledd.

Kommentarer til § 6-2 Utstedelse av politiattest

Politiregisterlovens formål er å bidra til effektiv løsning av politiets og påtalemyndighetens oppgaver, beskyttelse av personvernet og forutberegnelighet for den enkelte ved behandlingen av opplysninger. Av særlig interesse er lovens kapittel 7 om vandelskontroll og attester og den tilhørende forskrifts del 8 om vandelskontroll og akkreditering. Lovens kapittel 7 tar for seg blant annet utlevering av opplysninger, formål som berettiger bruk av politiattest, saksbehandlingsregler og taushetsplikt, mens forskriftens kapittel 8 tar for seg blant annet botid, ulike typer politiattest og fornyet vandelskontroll.

Kommentarer til § 6-3 Tidspunkt for fremleggelse av politiattest

Første ledd:

Fristen for å sende inn politiattest etter første ledd er tre uker fra søker mottar tilsagn om plass ved en utdanning. Dette er lenger enn fristen som er satt for å motta utdanningsplassen. Til tross for behovet for rask avklaring av spørsmålet om eventuelle merknader på politiattesten, er det viktig å stille realistiske krav til studenten. Da politiet har en saksbehandlingstid på 14 dager, vil en kortere frist enn tre uker sannsynligvis bli oversittet, i og med at man også må regne med postgang.

Annet ledd:

Med fastsatt utdanningsstart i annet ledd menes utdanningsstart på den utdanning studentene har fått tildelt plass.

Tredje ledd:

Bestemmelsen gjelder søkere som blir tatt opp i suppleringsopptak enten i regi av Samordna opptak eller i regi av institusjonene selv.

Kommentarer til § 6-5 Fornyet vandelskontroll

I forarbeidene til politiregisterloven § 43 fremgår det av at man ikke har åpnet for fornyet vandelskontroll i form av utstedelse av fornyet politiattest med nærmere angitte tidsintervaller, jf. Prop. 114 L (2012-2013). I stedet gis brukerne av tidligere utstedt politiattest, det vil si utdanningsinstitusjoner, arbeidsgivere og lignende, adgang til å få utlevert nye opplysninger fra politiet i samsvar med hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige attesten. Bestemmelsen omhandler de tilfellene der politiattest tidligere er utstedt, men hvor brukeren av opplysningene, for eksempel en arbeidsgiver, i vårt tilfelle en utdanningsinstitusjon, har fått tilgang til informasjon som gir grunn til å tro at det foreligger nye opplysninger av betydning for innholdet på politiattesten.

Det er et grunnvilkår for å anvende denne bestemmelsen at personen det gjelder allerede har levert en politiattest. I tillegg må de nye opplysningene som eventuelt skal leveres, begrense seg til de straffbare forhold som kan utleveres ifølge hjemmelsgrunnlaget for attesten. Dersom for eksempel hjemmelen er begrenset til seksuelle overgrep mot barn, kan ikke politiet gi opplysninger om eventuelle andre straffbare forhold. Bestemmelsen åpner for at arbeidsgiver/utdanningsinstitusjonen kan få opplysninger, men ikke studentene. Bestemmelsen er ikke ment å benyttes som en rutinemessig kontroll av studenter. Det er derfor ikke adgang til å pålegge studentene en plikt til å innhente nye opplysninger.

Dersom det ikke foreligger nye opplysninger meddeler politiet dette muntlig til utdanningsinstitusjonen og saken avsluttes.

Ved bytte av studiested vil den nye utdanningsinstitusjonen være en ny bruker og kan kreve fremlagt en ny politiattest. Ved bytte til en utdanning som krever en annen type attest enn den opprinnelige, vil man måtte fremlegge ny attest i samsvar med det nye hjemmelsgrunnlaget.

Som nevnt over er formålet med det samlede regelverket å få et helhetlig system for politiattester. I den forbindelse er det viktig at kravene til politiattest for studenter ikke er strengere enn profesjonslovgivningen. For eksempel har ikke helsepersonelloven og opplæringsloven særskilte regler om fornyet politiattest. Det vises her til brev til Kunnskapsdepartementet fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) datert 19. november 2013 som svar på at Kunnskapsdepartementet ba om JDs syn på diverse problemstillinger vedrørende politiattester. Den ene problemstillingen omhandlet de tilfellene hvor praksisstedene krever politiattest som ikke er eldre enn tre måneder, uavhengig av at studenten ved studiestart har fremlagt politiattest med samme innhold. JD påpekte at de ikke har ansvaret for de profesjonslovene der krav om politiattest fremkommer, men at de likevel ønsket å kommentere spørsmålene på prinsipielt grunnlag. JD skrev blant annet: "I de

tilfellene der kravet til vandelskontroll ved praksis er sammenfallende eller mindre omfattende enn vandelskontrollen ved opptak, synes det ikke å være godt begrunnet at det utføres ny vandelskontroll når studenten skal ut i praksis. Vi vil her også minne om at begrunnelsen for innføring av vandelskontroll i ulike studier var nettopp at disse studentene vil gå ut i praksis og derved være i samme situasjon som de tilsatte. Det generelle kravet om at politiattester ikke skal være eldre enn tre måneder tar sikte på tilsetningssituasjoner i angjeldende institusjon. Dersom for eksempel en helsearbeider flyttes fra en avdeling til en annen avdeling innenfor samme institusjon, vil man ikke foreta ny vandelskontroll. Vi mener at disse situasjonene kan sammenlignes med studenter som har praksis på ulike steder under utdanningen.” JD er derfor av den oppfatning at det ikke bør foretas ny vandelskontroll i de nevnte tilfelle. JD påpekte at når vandelskontrollen ved studiestart er tilstrekkelig, vil dette være ressursbesparende for politiet, samtidig som det sparer studentene for å måtte be om nye attester en rekke ganger i løpet av studietiden.

Politiet har anledning til å utlevere opplysninger av eget tiltak for kriminalitetsbekjempende og forebyggende formål. Det følger av straffeprosessloven § 61c nr. 5 og 6 at politiets taushetsplikt ikke er til hinder for å gi opplysninger når formålet er å forebygge lovovertridelser eller å hindre at virksomheten blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Kommentarer til § 6-6 Følger av at politiattest ikke fremlegges

Første ledd:

Da det bare er søkeren/studenten selv som kan innhente politiattest og som vet hva politiattesten inneholder, er det nødvendig med en slik sanksjonsmulighet.

Annet ledd:

Dette er en snever unntaksbestemmelse som må praktiseres strengt. Unntak fra hovedregelen må begrunnes ut i fra forhold som ligger utenfor studentens kontroll og som han/hun ikke kan bebreides for. Slike forhold må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, og det må i vurderingen tas hensyn til sikkerheten til de mindreårige og andre sårbare grupper reglene skal beskytte.

Kommentarer til § 6-7 Følger av at studenten ikke kan delta i praksisopplæring/klinisk undervisning

Her presiseres hovedkonsekvensen av at en student ikke får delta i praksisopplæring/klinisk undervisning. I praksis vil dette si at en student som fortsetter på en utdanning uten å delta i obligatoriske praksisstudier eller klinisk undervisning ikke vil kunne få vitnemål for fullført utdanning, med de konsekvenser dette vil få ved jobbsøking. Det at studenten ikke får delta i praksisopplæring og klinisk undervisning kan også få konsekvenser som at studenten ikke får gå opp til eksamen i enkelte fag, fordi de obligatoriske arbeidskravene ikke er oppfylt.

Kommentarer til § 6-8 Behandling av politiattesten med merknad

Første ledd:

Det vises til universitets- og høyskoleloven § 4-9 syvende ledd om studenters rett til advokatbistand i utestengingssaker. Studenten har rett til bistand fra sak er reist, jf. § 4-9 femte ledd. I dette tilfellet må det være fra det tidspunkt fjortendagersfristen om uttalelse til nemnda starter å løpe. Utgiftene til advokatbistand dekkes av institusjonen.

Annet ledd:

For å sikre god kvalitet og effektiv behandling av denne type saker, også av hensyn til studenten selv, forskriftsfestes en plikt for søkeren/studenten til å bidra til at saken opplyses tilstrekkelig ved å fremlegge dokumentasjon for institusjonen om forhold som ligger til grunn for eventuelle merknader på politiattesten. Dette innebærer all nødvendig dokumentasjon, og kan for eksempel være utskrift av siktelse, tiltale, forelegg og dom.

Inntil slik dokumentasjon er fremlagt, har studenten ikke rett til å delta i klinisk undervisning eller praksisstudier ved den aktuelle utdanningen.

Tredje ledd:

Behandling av politiattest med merknader må underlegges forsvarlig saksbehandling i tråd med reglene for forvaltningsloven og god forvaltningsskikk. Institusjonen må sørge for at saken er så godt opplyst som mulig, ved å sørge for at relevante dokumenter som ligger til grunn for merknadene foreligger ved behandling av saken, jf. også studentens plikt til å bidra til innhenting av nødvendig dokumentasjon etter annet ledd. Institusjonen må også sørge for at studenten får mulighet til å kommentere merknaden på politiattesten.

Institusjonens vurdering av merknaden på politiattesten skal være en konkret helhetlig vurdering av opplysningene om de forhold som ligger til grunn for politiattesten og typen av praksisopplæring/klinisk undervisning og øvrige forhold som angår ved studenten eller vedkommendes studiesituasjon.

Tidagersfristen og fjortendagersfristen er absolutt av hensyn til behovet for en hurtig avgjørelse av om studenten skal få delta i praksisstudier.

Fjerde ledd:

Fireukersfristen nemnda har til å behandle saken er absolutt. Fristen er satt av hensyn til behovet både studenter, utdanningsinstitusjonen og praksisinstitusjoner har for en hurtig avgjørelse.

Inntil institusjonens klagenemnd har fattet vedtak i saken, har studenten ikke rett til å delta i klinisk undervisning eller praksisstudier ved den aktuelle utdanningen. I avveiningen mellom hensynet til studenten og hans/hennes utdanningsløp og hensynet til sikkerheten til de mindreårige og andre sårbare gruppene reglene skal beskytte, veier det sistnevnte tyngst.

Femte ledd:

Nemndas vurdering skal være en helhetsvurdering der den ser på typen av praksisstudier og klinisk undervisning (det vil si innholdet i studiene/undervisningen og hvilke grupper den retter seg mot) og opplysningene om de forhold som ligger til grunn for politiattesten. Det må også tas med i betraktning om studenten er ilagt forelegg, siktet, tiltalt eller dømt.

Dersom studenten fremlegger politiattest med merknader er han/hun utestengt fra praksisstudier/klinisk undervisning før saken er ferdig behandlet av nemnden.

Åttende ledd:

Etter politiregisterforskriften § 37-2 skal politiattesten oppbevares utilgjengelig for uvedkommende. Politiattesten kan oppbevares så lenge det er nødvendig for formålet med

politiattesten, men ikke utover det tidspunkt vedkommende slutter i det studiet som ga grunnlaget for vandelskontroll. Politiattest som ikke lenger er nødvendig for formålet skal tilintetgjøres. Offentlige mottakere skal slette politiattesten i samsvar med politiregisterforskriften § 16-2 annet ledd nr. 2.

Kommentarer til § 6-9 Taushetsplikt

Det følger av forvaltningsloven og fremkommer også av universitets- og høyskoleloven § 7-6 at bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13e gjelder for universiteter og høyskoler. For mer informasjon om hvilken type opplysninger som er omfattet av fvl. § 13, vises det til Rettleiar til offentleglova side 78 til 82.

Generelle kommentarer til kapittel 7 Rangering av søkere ved opptak

Bestemmelsene om rangering av søkerne gjelder for opptak til all grunnutdanning, herunder lokale opptak og ved opptak til private høyskoler, selv om disse ikke deltar i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) gjennom Samordna opptak.

Kommentarer til § 7-1 Generelt om rangering og kvoter

Dokumentasjon av fag som gir tilleggspoeng kan inngå i den dokumentasjon som gir grunnlag for rangeringen.

Det presiseres at ved rangering etter alder, jf. fjerde ledd, skal eldre søkere gå foran yngre søkere.

Kommentarer til § 7-2 Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

Med hjemmel i § 7-2 femte ledd kan departementet unnta enkelte studier fra kravet om kvote for søkere med førstegangsvitnemål. Ved studier som ikke er listet opp, skal 50 % av studieplassene tilbys søkere som oppfyller kriteriene for denne kvoten.

Det presiseres at alle studier som ikke er nevnt her, også studier med opptaksprøve som hele eller deler av rangeringsgrunnlaget, jf. § 7-14, skal ha 50 % kvote for søkere med førstegangsvitnemål.

Følgende studier er unntatt fra kvote for førstegangsvitnemål:

- Desentraliserte og/eller deltids utdanninger med minst ett års yrkespraksis som spesielt opptakskrav. Dette gjelder imidlertid bare for utdanninger der lærestedet med hjemmel i § 4-11 har fastsatt spesielt opptakskrav om minst ett års yrkespraksis.
- Yrkesfaglærerutdanning
- Trafikklærerutdanning
- Studier ved Rudolf Steiner-høyskolen
- Teknisk bygningsvern og restaureringsarbeider
- Utøvende tradisjonshåndverk

For videregående opplæring som avsluttes våren 2009 eller senere, er det 9. juli 2007 i forskrift til lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringsloven) § 3-43, fastsatt kriterier for hva som kreves for at elever/privatister kan få utstedt førstegangsvitnemål.

Kommentarer til § 7-3 Spesielle kvoter

Det er fastsatt spesielle kvoter for følgende studier:

- *Ingeniørutdanning (bachelor)*

Inntil 20 % av studieplassene kan avsettes til søkere med godkjent ettårig forkurs med full fagkrets. Søkerne poengberegnes på grunnlag av karakterpoengsum fra forkurset, jf. § 7-4. Det gis ikke tilleggspoeng. Søkere som ikke tas opp i kvoten, konkurrerer videre om øvrige studieplasser med grunnlag i forkurset og eventuell tilleggsdokumentasjon som gir grunnlag for tilleggspoeng.

- *Journalistutdanning*

Inntil 10 % av studieplassene kan avsettes til søkere som dokumenterer minst ½ års relevant arbeidspraksis i fulltids stilling.

Det er fastsatt spesielle kvoter for enkelte studier ved følgende institusjoner:

Ved UiT Norges arktiske universitet:

- *Akvakultur, Fiskerifag og Fiskehelse*

1 studieplass for samiske søkere.

- *Rettsvitenskap*

67 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. 3 studieplasser avsettes for samiske søkere.

- *Odontologi*

60 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål og inntil to studieplasser for samiske søkere.

- *Integrert master i teknologiske fag*

50 % kvote for søkere fra Nord-Norge. Det skal være 50 % kvote for søkere med førstegangsvitnemål innenfor kvoten og 5 % kvote for samiske søkere.

- *Medisin*

60 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 8 av disse studieplassene er forbeholdt søkere fra Nord-Troms og Finnmark. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. Inntil 2 studieplasser avsettes for samiske søkere.

- *Farmasi*

50 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål og inntil 2 studieplasser for samiske søkere.

- *Andre helsefaglige utdanninger*

80 % kvote for søkere fra Nord-Norge. Innenfor denne kvoten er det en kvote på 10 % for samiske søkere. 50 % av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål.

I denne sammenhengen omfatter Nord-Norge følgende fylker: Nordland, Troms og Finnmark

Ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet:

- *Datateknikk (integrert master)*

30 studieplasser for kvinnelige søkere

- *Kommunikasjonsteknologi (integrert master)*

15 studieplasser for kvinnelige søkere

Ved Norges idrettshøgskole:

- *Idrettsvitenskap*

Inntil 15 studieplasser for søkere etter innstilling fra Forsvaret. 10 % av studieplassene kan tilbys søkere innstilt av Norges Idrettsforbund.

Ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet:

- *Veterinærstudiet*

1 studieplass for samisk søker.

Ved Høgskolen i Oslo og Akershus:

- *Journalistutdanning*

Inntil 5 studieplasser for søkere med minoritetsbakgrunn

Ved Høgskolen i Lillehammer:

- *Fjernsynsteknikk*

2 studieplasser for samiske søkere

Ved Høgskolen i Sør-Trøndelag:

- *Sosionomutdanning*

Inntil 20 % av studieplassene avsettes til søkere med interkulturell/internasjonalt erfaring

Ved Universitetet i Stavanger

- *Hotelledelse*

Inntil 50% av studieplassene avsettes til søkere som dokumenterer minimum ett års relevant praksis

Kommentarer til § 7-4 Poengberegning av søkere med mer enn ett grunnlag for rangering

For å kunne bli vurdert både som såkalt 23/5-søker og på grunnlag av treårig videregående opplæring, må søkeren kunne poengberegnes på begge måter, jfr. §§ 7-5 og 7-6.

Kommentarer til § 7-5 Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

For høyeste nivå i fellesfag vises det til føringsregler for vitnemål, som fastsettes av Utdanningsdirektoratet.

Departementet har overført myndighet og ansvar for fastsetting av omregningstabeller til Felles studieadministrativt tjenestesenter (FSAT), med unntak for International Baccalaureate (IB) og fransk baccalauréat. FSAT har også ansvar for å gjøre tabellene kjent.

Tabellene publiseres på nett: www.samordnaopptak.no

Det forutsettes at disse tabellene benyttes ved opptak til høyere utdanning.

Kommentarer til § 7-7 Karakterforbedringer

Søkere som får utstedt førstegangsvitnemål etter to år i videregående opplæring, kan bruke det påfølgende år til eventuelle karakterforbedringer og fremdeles vurderes i kvote for førstegangsvitnemål, jf. § 7-2.

Kommentarer til § 7-8 Tilleggs poeng for realfag og fremmedspråk fra videregående opplæring

Tilleggs poeng for realfag og fremmedspråk gis kun for fag som er tatt i videregående opplæring.

Tilleggs poeng for fremmedspråk gjelder for søkere som velger programfag fremmedspråk, eller som tidligere har tatt et tredje fremmedspråk i tillegg til det obligatoriske fremmedspråket. Elever som velger Gresk 1, Gresk 2, Latin 1 og Latin 2 i videregående opplæring får 0,5 tilleggs poeng for hvert av disse programfagene.

Det gjøres spesielt oppmerksom på at bestemmelsen ikke omfatter tilleggs poeng for obligatorisk fremmedspråk (fellesfag) og heller ikke programfag engelsk.

Kommentarer til § 7-9 Tilleggs poeng for underrepresentert kjønn

Det gis 2 tilleggs poeng for kvinnelige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Ingeniørutdanninger (bachelor)* med unntak av linje for kjemi
- *Landbruksutdanninger*
- *Maritime høgskoleutdanninger*
- *Integrerte masterstudier i Teknologi og ingeniørfag* ved NTNU i
  - *Ingeniørvitenskap og IKT*
  - *Marin teknikk*
  - *Produktutvikling og produksjon*
  - *Elektronisk systemdesign og innovasjon*
  - *Kybernetikk og robotikk*
  - *Kommunikasjonsteknologi*
  - *Datateknologi*
  - *Fysikk og matematikk*
  - *Materialteknologi*

Det gis 2 tilleggs poeng for mannlige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Veterinærutdanning* ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
- *Dyrepleierutdanning* ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Kommentarer til § 7-10 Tilleggs poeng for alder

§ 4-11 gir institusjonene fullmakt til selv å fastsette krav om inntil 5 års yrkeserfaring for desentralisert og/eller deltidsorganisert utdanning. Ved utdanninger der det stilles krav om flere års yrkeserfaring, skal alle søkerne i tråd med tidligere bestemmelser, få tilleggs poeng for alder fra og med det året de fyller 24 år. For øvrig gjelder de rangeringsregler som er fastsatt for denne typen studier.

Kommentarer til § 7-12 Rangering av søkere som ikke kan poengberegnes

Søkere som ikke kan poengberegnes, skal rangeres etter en individuell skjønnsmessig vurdering. Dette innebærer at det ikke er anledning til å fastsette skjematiske tabeller og lignende i vurderingen.

Kommentarer til § 7-13 Rangering på grunnlag av særskilt vurdering

Annet morsmål enn norsk kan vektlegges dersom søker har fullført og bestått norsk videregående opplæring med kortere botid enn 6 år i landet, jf. opplæringsloven § 3-12. Med andre spesielle forhold menes uforutsette hendelser som har påvirket karakterene fra videregående skole.

Det må framgå av den innsendte dokumentasjonen hvordan de spesielle forholdene har påvirket karakterene.

Videregående utdanning fra utlandet gir i seg selv ikke grunn for særskilt vurdering.

I alle tilfeller skal lærestedene ta med i vurderingen hvorvidt søkeren har fått den tilrettelegging han/hun har krav på jf. Opplæringslova med forskrifter.

Likeverdige kunnskaper og ferdigheter betyr at søker kan sidestilles med søkere som har fått tilbud om plass etter vanlige regler.

Kommentarer til § 7-14 Rangering på grunnlag av opptaksprøve

Departementet har fullmakt til å fastsette om opptaksprøve skal være med i beregningsgrunnlaget ved rangering.

Som følge av anmodningsvedtak fra Stortinget om muligheten for institusjoner som ønsker det om å bruke intervju som del av rangering, kan universiteter og høyskoler innkalle kvalifiserte søkere til intervju før opptak til grunnskolelærer- og lektorutdanning, jf. endringer i § 4-7 første punkt andre ledd. Det forutsettes at intervju sidestilles med opptaksprøve, og at universiteter og høyskoler som ønsker det, må informere departementet om hvordan intervju skal påvirke rangeringen av søkerne.

Departementet minner om at ved opptak til studier som har opptaksprøve, og som ikke er listet under, skal opptaksprøven kun brukes som grunnlag for kvalifisering, og ikke som grunnlag for rangering.

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag i en kombinasjon av ordinær rangering etter denne forskriften og tilleggspoeng for bestått opptaksprøve på et visst nivå, etter regler fastsatt av institusjonen:

- *Studier ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo*
- *Fotojournalistutdanning ved Høgskolen i Oslo og Akershus*
- *Faglærerutdanning i musikk, dans og drama og annen musikkutdanning som er pedagogisk rettet*
- *Kulturprosjektledelse og Prosjektledelse for fjernsyn ved Høgskolen i Lillehammer*
- *Lærer- og førskolelærerutdanninger ved Rudolf Steinerhøgskolen*
- *Luftfartsfag ved UiT Norges arktiske universitet*
- *Masterstudier i landskapsarkitektur ved Arkitektur- og designhøgskolen i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet*
- *Bachelorstudium i Art Direction ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology*

- *Bachelorstudium i Experience & Event* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology
- *Bachelorstudium i Grafisk design* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology
- *Bachelorstudium i Retail Design* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology
- *Bachelorstudium i Tekst og skribent* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag i opptaksprøver alene, etter regler fastsatt av institusjonen:

- *Arkitektstudiet* ved Bergen arkitektthøgskole
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Bergen
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Oslo
- *Studier* ved Den norske balletthøgskolen
- *Studier i utøvende og skapende musikk*
- *Dokumentarfilmproduksjon og Flerkameraproduksjon* og bachelorstudium i Film og TV ved Høgskolen i Lillehammer
- *Produktdesignutdanning* ved Høgskolen i Oslo og Akershus
- *Scenekunstutdanning* ved Høgskolen i Østfold, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Musikkteaterskolen
- *Samtidskunst* ved UiT Norges arktiske universitet
- *Forfatterstudiet* ved UiT Norges arktiske universitet og Norsk barnebokinstitutt
- *Årsstudium i Film og TV* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology
- *Bachelorstudium i film og TV* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology
- *Visuell kunst* ved Westerdals - Oslo School of Arts, Communication and Technology

Kommentarer til § 7-15 Rangering ved opptak til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning
Ved rangering etter alder, skal eldre søkere rangeres foran yngre søkere.

Kommentarer til § 10-1 Utfyllende definisjoner til lov om universiteter og høyskoler
§ 3-7 sjette ledd

Første ledd:

Et vitnemål er en betegnelse på det dokument hvor det attesteres at studenten har fullført utdanning, jf. uhl § 3-11 for høyere utdanning, og opplæringsforskriftens § 3-42 for videregående opplæring. Vitnemålet vil være falskt dersom dets innhold har vært usant fra starten av, eller dets innhold siden har blitt manipulert eller endret på.

En søker som benytter falske dokumenter eller dokumenter fra falske institusjoner ved opptak til høyere utdanning, kan ilegges karantene i medhold av uhl § 3-7 åttende ledd. En student som ved falske dokumenter eller annen uredelig opptreden har fått godkjent eller godskrevet utdanning, kan få godkjenningen eller godskrivningen annullert, evt. i kombinasjon med utestenging, jf. uhl § 4-7 annet ledd, jf. § 4-8 tredje ledd.

Et vitnemål som viser feil karakter fordi vedkommende har klaget på eksamenskarakteren og i klageomgangen fått en annen karakter enn det som fremgår av vitnemålet, er ikke et falskt dokument. Det opprinnelige vitnemålet er imidlertid ikke lenger et gyldig vitnemål. I tilfeller der et vitnemål viser feil karakter og innehaveren er klar over dette, vil en students bruk av dokumentet kunne rammes av uhl. § 4-7 annet ledd, om ”uredelig opptreden”. Etter bestemmelsens ordlyd gjelder den for studenter, som innebærer at søkere ved opptak til høyere utdanning ikke er omfattet av bestemmelsen. I perioden fra klage er innlevert til nytt vedtak foreligger, vil vitnemålet være gyldig og kan anvendes. For å unngå at utstedte vitnemål senere blir ugyldige på grunn av endret karakter, må utdanningsinstitusjonene forsikre seg om at alle eventuelle klager over karakterfastsetting eller formelle feil er ferdigbehandlet før de utsteder vitnemålet.

I situasjonen der en søker leverer en annens dokumentasjon sammen med egne søknadspapirer i den hensikt å oppnå urettmessige fordeler for seg selv, vil denne handlemåten være i strid med § 10-1 første ledd, dersom en annens dokumentasjon for eksempel er forfalsket slik at det fremstår som om dokumentene tilhører søkeren personlig. Dersom søkeren benytter annens dokumentasjon uendret, vil forholdet ikke være omfattet av § 10-1 første ledd.

Falske dokumenter er i denne sammenheng falske dokumenter som danner grunnlag for opptak, inkludert falske vitnemål. Eksempler på falske dokumenter er vedlegg til vitnemålet, slik som karakterutskrifter, TOEFL-tester, opptaksbrev, anbefalingsbrev, fortolkede oversettelser og sertifikater.

Definisjonene i denne forskrift skal ikke utvide eller innskrenke definisjonene av dokumenter i straffeloven av 2005 § 361 annet ledd og straffeloven av 1902 § 179.

Annet ledd:

Dokumenter utstedt fra falske institusjoner kan i og for seg være ekte dokumenter. Det avgjørende i denne sammenheng er imidlertid om de er utstedt fra falske institusjoner, og her må det foretas en konkret vurdering av hvert tilfelle for å avgjøre om forholdet rammes av uhl. § 3-7 sjette ledd. Falske institusjoner kan være ikke eksisterende utdanningsinstitusjoner, for eksempel der en privatperson eller et firma som ikke tilbyr noen form for utdanning, selger og distribuerer utdanningsdokumenter. Falske institusjoner vil videre være institusjoner som ikke har den nødvendige akkreditering som skal til for å tilby høyere utdanning, men som gir uttrykk for å ha slik akkreditering. Institusjoner som har eksistert og har utstedt dokumenter, men ikke lenger eksisterer, er ikke ”falske utdanningsinstitusjoner”, med mindre de har handlet i strid med lovverket. Falske institusjoner vil også være institusjoner som er ”godkjent” av falske akkrediteringsorganer.

Falske institusjoner kalles også ”Diploma mills”. Bruk av vitnemål eller dokumenter fra ”Diploma mills” vil kunne rammes av uhl. § 3-7 åttende ledd om karantene, samt av straffeloven av 1902 § 166, hvor det fremgår at det er straffbart å avgi falsk forklaring til offentlig myndighet i et tilfelle hvor forklaringen var bestemt å avgi bevis.

Definisjonen av dokumenter som er utstedt fra falske institusjoner, gjelder denne type utdanningsinstitusjoner i både inn- og utland.

Med hilsen

Toril Johansson
ekspedisjonssjef (e.f.)

Inger Johanne Christiansen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger ikke signatur

Vedlegg